

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษาชุมชนรอบโรงไฟฟ้าวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม ชุมชนรอบโรงไฟฟ้าวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อนำเสนอผลการทดลองใช้กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม ชุมชนรอบโรงไฟฟ้าวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โดยได้ทำการศึกษา 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสังเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการวิจัยเอกสาร โดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์สาระ 2) ศึกษากระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการทำงานชุมชน จำนวน 3 คน 3) การทดลองใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ประชาชนในชุมชนรอบโรงไฟฟ้าวังน้อย ที่ผ่านการทดลองใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจาก 3 ตำบล ตำบลชะแมบ ตำบลสนับทึบ และตำบลบึงชำอ้อ จำนวน 60 คน

ผลจากการศึกษา จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 นำเสนอผลการวิจัยเอกสาร

1.1 ผลการวิเคราะห์สาระจากเอกสารตำรา ในประเด็นที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง จะนำเสนอในรูปแบบตาราง

1.2 ผลการวิเคราะห์สาระจากงานวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง จะนำเสนอในรูปแบบตาราง

1.3 สรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้จากวิจัยจากเอกสาร โดยสรุปเป็นกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมที่ได้จากการวิเคราะห์สาระงานวิจัย

1.4 รูปแบบการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่จัดทำขึ้นจากผลการวิจัยเอกสาร

ตอนที่ 2 นำเสนอกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่วิเคราะห์จากแบบวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาและข้อเสนอแนะ

2.1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อผลการวิจัยจากเอกสาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

51

2.2 กระบวนการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมที่ปรับปรุงตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 3 การหาความเหมาะสมของกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม โดยนำสู่การปฏิบัติด้วยกระบวนการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ชุมชนรอบโรงไฟฟ้าวังน้อย โดยใช้แบบสอบถามระดับความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง จะนำเสนอในรูปแบบตาราง ได้แก่

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2 ความเหมาะสมของกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วม

3.2.1 ขั้นตอนค้นหาพื้นที่การทำงาน

3.2.2 ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค้นหาปัญหาและความต้องการ

3.2.3 ขั้นตอนการจัดกระบวนการสังเคราะห์ความรู้

3.2.4 ขั้นตอนติดตามการดำเนินงานและประเมินผล

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการร่วมดำเนินกิจกรรมในกระบวนการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วม

3.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 4 นำเสนอกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม

4.1 กิจกรรมในกระบวนการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ปรับปรุงตามความเห็นของชุมชน

4.2 นำเสนอกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมที่ปรับปรุงตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและชุมชน

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยเอกสาร

ผลการวิจัยเอกสาร ได้วิเคราะห์เนื้อหาของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่

1. กระบวนการแก้ไขปัญหากับความเข้มแข็งของชุมชน โดย พรพินดา มุจลินทโมลี (2548)
2. กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านโป่ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีงขวัญ แดงสุวรรณ (2545)

3. ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้กับชุมชนกรณีศึกษา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดย เพิ่มวิทยา กันทะทรง (2548)

4. กระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้กับชุมชนอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดย สงคราม แก้วกันทะ (2551)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

5. ทูตทางสังคมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านกุ่ม ตำบลบ่อหลวง อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ โดย กัญชกิตา สหายมิตร (2551)

6. กระบวนการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในจังหวัดลำพูน โดยศิริขวัญ อุทา(2546)

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์สาระจากเอกสารตำรา ในประเด็นที่เกี่ยวกับสิ่งที่ส่งผลให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง

เอกสาร/ตำรา	สิ่งที่ส่งผลให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง
1.กระบวนการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน	ชุมชน มีกระบวนการจัดการปัญหา ประกอบด้วย การพูดคุยประชุมปรึกษาหารือ ทำความเข้าใจปัญหาร่วมกัน ร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุ วางแนวทางแก้ไขปัญหา และกำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน มีการแบ่งหน้าที่ตามความถนัดและความเหมาะสม ร่วมกันตั้งกติกา และทบทวนสรุปบทเรียนร่วมกัน ชุมชนสามารถใช้ลักษณะความเข้มแข็งที่ชุมชนมีอยู่เดิมมาเป็นพื้นฐาน ในการทำให้การแก้ไขปัญหาของชุมชนสำเร็จลงได้ตามเป้าหมายที่ร่วมกันตั้งไว้ ประสบการณ์การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ส่งผลให้ความเข้มแข็งของชุมชนเพิ่มขึ้น
2.กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านโป่ง	- มีทูตทางสังคมที่ดี ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ มีผู้นำชุมชนมีความซื่อสัตย์เสียสละ คนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันในระบบเครือญาติ - ร่วมกันค้นพบปัญหา รวมกลุ่มกันวิเคราะห์หาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา โดยใช้ทูตทางสังคมที่มีอยู่และนำมาใช้อย่างชาญฉลาด - มีการจัดทำแผน สมาชิกทุกคนมีความเสียสละ มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม
3.ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้กับชุมชนกรณีศึกษาอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน	- การบริหารจัดการ มีการจัดตั้งองค์กรหรือคณะทำงาน กำหนดคกคิกกา มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่สมาชิกที่ชัดเจนและเหมาะสมกับโครงการหรือกิจกรรมในชุมชน - ความเพียงพอของทรัพยากร การประสานงานทุนจากทั้งภายในและภายนอกชุมชน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ จำนวนสมาชิกที่เพียงพอกับปริมาณงาน - การมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือแสดงความต้องการของชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของชุมชน มีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ หรือวางแผนการดำเนินงานของโครงการหรือกิจกรรมในชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 1 (ต่อ)

เอกสาร/ตำรา	สิ่งที่ส่งผลให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง
4.กระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้กับชุมชนอำเภอปาย	-การจัดทำนโยบายภาครัฐจะต้องให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยตั้งแต่จัดทำแผนถึงติดตามสรุปผล นโยบายจะต้องไม่ซับซ้อนและกว้างเกินไปชุมชนต้องเข้าใจและปฏิบัติได้จริง และมีความสอดคล้องกับพื้นที่
5.ทุนทางสังคมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านกิ้วม	-ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของชุมชน ทั้งด้านวัฒนธรรมประเพณีและการเมือง โดยใช้ความสามัคคีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆเพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของส่วนรวมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ และสมาชิกกลุ่มได้เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม -มีความเป็นเครือข่ายภายในชุมชนสูง มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนสมาชิกในชุมชน และ มีภาคีต่อประสานงานเพื่อประชุมและทำกิจกรรมร่วมกันทั้งกลุ่มที่อยู่ภายในชุมชนและกลุ่มภายนอกชุมชน
6.กระบวนการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในจังหวัดลำพูน	- จัดทำแผนชุมชน ร่วมกัน ซึ่งจะต้องสร้างความเข้าใจเรื่องแผนชุมชน การรวบรวมข้อมูลระดับชุมชน การวิเคราะห์/การจัดทำแผนระดับหมู่บ้านระดับตำบล และการสรุปทบทวน สร้างความเข้าใจ แก่แกนนำชุมชนและสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วม มีการติดตามแผนที่วางไว้ ผ่านการพูดคุยกับชาวบ้าน การสอบถามจากผู้เกี่ยวข้อง และการประชุมร่วมกัน นอกจากนี้ยังต้องจัดการให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในชุมชน มีการเชื่อมโยงกันเกิดเครือข่ายทั้งระดับกลุ่มและระดับหมู่บ้าน ตลอดจนให้ชุมชนได้เข้าไปร่วมบริหารงานในหน่วยงานปกครองระดับท้องถิ่น และมีการจัดการทุนของชุมชนที่มีอยู่ในทุกด้าน

จากตาราง 1 พบว่าสิ่งที่ส่งผลให้เกิดชุมชนเข้มแข็งได้จากงานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในกระบวนการค้นหาปัญหาของชุมชน ร่วมค้นหาทุนของชุมชนไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ความสามารถของคนในชุมชน ร่วมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมวิเคราะห์วางแผนร่วมกัน ร่วมจัดทำแผนและร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมสรุปผล รวมทั้งต้องมีการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ซึ่งทุกกระบวนการมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การพัฒนาเป็นชุมชนที่เข้มแข็งได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

54

ผลการวิเคราะห์สาระจากงานวิจัย

งานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์สาระในประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมมี 6 เรื่อง ดังนี้

1. กระบวนการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน โดยพรพนิดา มุจลินทโมลี (2548)
2. กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านโป่ง อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดย มิ่งขวัญ แดงสุวรรณ (2545)
3. ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้กับชุมชนกรณีศึกษา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดย เพ็ญวิทยา กันทะทรง (2548)
4. กระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้กับชุมชนอำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดย สงคราม แก้วกันทะ (2551)
5. ทูตทางสังคมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านกิ้วลุม ตำบลบ่อหลวง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ โดย ภัญชิกา สหายมิตร (2551)
6. กระบวนการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในจังหวัดลำพูน โดย ศิริขวัญ อุทา (2546)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์สาระจากงานวิจัย

กระบวนการ มีส่วนร่วม	ร่วม ค้นหา ปัญหา	ร่วมค้นหา ทุนของ ชุมชน	ร่วม วิเคราะห์ สาเหตุ	ร่วมวิเคราะห์ วางแนวทางแก้ไข ร่วมจัดทำแผนและ ร่วมลงมือปฏิบัติ	ร่วมรับผล และสรุปผล
เอกสาร/ตำรา					
-การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับ ความเข้มแข็งของ ชุมชน	/	/	/	/	/
-การสร้างความ เข้มแข็งของชุมชน	/	/	/	/	/
-ปัจจัยที่มีผลต่อ กระบวนการ เสริมสร้างความมั่นคง เข้มแข็งให้กับชุมชน กรณีศึกษาอำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน	/	/	/	/	/
-กระบวนการ เสริมสร้างความมั่นคง เข้มแข็งให้กับชุมชน อำเภอปาย				/	/
-ทุนทางสังคมที่ เสริมสร้างความ เข้มแข็งของชุมชน บ้านกั่วลม		/		/	/
-กระบวนการจัดทำ แผนชุมชนอย่างมี ส่วนร่วมในจังหวัด		/		/	/

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

56

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมที่สามารถสร้างให้เกิดชุมชนเข้มแข็งจากการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารงานวิจัยประกอบด้วย การร่วมค้นหาปัญหา และร่วมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหานั้นมีงานวิจัยที่ผลตรงกันจำนวน 3 เรื่อง การร่วมค้นหาทุนของชุมชนนั้นมีผลงานวิจัยที่สอดคล้องกัน 5 เรื่อง และในส่วนของความร่วมมือวิเคราะห์วางแผนร่วมกันระหว่างแนวทางแก้ไขร่วมจัดทำแผนและร่วมลงมือปฏิบัติและการร่วมรับผลและสรุปผล นั้นมีความเหมือนกันในทุกงานวิจัย

ตาราง 3 กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมที่ได้จากการวิเคราะห์สาระงานวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลให้ ชุมชนเข้มแข็ง	กระบวนการมีส่วนร่วม					
	พรพนิดา มุจลิน โมลิ (2548)	มิ่งขวัญ แดงสุวรรณ (2545)	เพิ่มวิทยา กันทะทรง (2548)	สงคราม แก้วกันทะ (2551)	ภักทิกา สหายมิตร (2551)	ศิริขวัญ อุทา (2546)
1. ร่วมค้นหาปัญหา	1. จัดการประชุม ปรึกษาหารือ 2. ทำความเข้าใจร่วมกัน	1. มีการพูดคุยกันเพื่อ ค้นหาปัญหาของ ชุมชน	การมีส่วนร่วมของ ประชาชน ประชาชน เสนอปัญหาที่เกิดขึ้น หรือแสดงความ ต้องการของชุมชน			
2. ร่วมค้นหาทุน ของชุมชน	1. ร่วมแลกเปลี่ยน ค้นหาทุนของชุมชน และบริบทของชุมชน	1. มีทรัพยากรธรรม ชาติ ที่สำคัญ	1. มีการประสานทุน จากทั้งภายในและ ภายนอกชุมชน		1. ความสามัคคี และ มีความเป็นเครือข่าย ในชุมชนสูง	1. มีการร่วมกัน จัดการทุนของ ชุมชนในทุกๆ ด้าน
3. ร่วมวิเคราะห์ สาเหตุ	มีกระบวนการร่วมกัน ในการวิเคราะห์สาเหตุ ของปัญหา	รวมกลุ่มกันวิเคราะห์	มีส่วนร่วมคิดตัดสินใจ			

ตาราง 3 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลให้ ชุมชนเข้มแข็ง กระบวนการ มีส่วนร่วม	พรพนิดา มุจลิน โมลี (2548)	มิ่งขวัญ แสงสุวรรณ (2545)	เพิ่มวิทยา กันทะทรง (2548)	สงคราม แก้วกันทะ (2551)	ภักทิกา สหายมิตร (2551)	ศิริขวัญ อุทา (2546)
	<p>4.ร่วมวิเคราะห์วาง แนวทางแก้ไขร่วม จัดทำแผนและร่วม ลงมือปฏิบัติ</p> <p>วางแนวทางแก้ไข ปัญหา และกำหนด กิจกรรมที่ใช้ในการ แก้ไขปัญหาคือ สอดคล้องกับบริบท วัฒนธรรมประเพณี ของชุมชน มีการแบ่ง หน้าที่ตามความถนัด และความเหมาะสม ร่วมกันตั้งกติกา</p>	<p>รวมกลุ่มกันวิเคราะห์ หาทางเลือกในการ แก้ไขปัญหา โดยใช้ ทุนทางสังคมที่มีอยู่ และนำมาใช้อย่างชาญ ฉลาด</p> <p>-มีการจัดทำแผน สมาชิกทุกคนมีความ เสียสละ มีการแบ่งปัน ผลประโยชน์อย่าง ยุติธรรม</p>	<p>มีส่วนร่วมในการ กำหนดวิสัยทัศน์และ เป้าหมายของชุมชน มี ส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจหรือวาง แผนการดำเนินงาน ของโครงการหรือ กิจกรรมในชุมชน</p>	<p>การจัดทำนโยบาย ภาครัฐจะต้องให้ ชุมชนเข้าไปมีส่วน ร่วมด้วย นโยบาย จะต้องไม่ซับซ้อน และกว้างเกินไป ชุมชนต้องเข้าใจและ ปฏิบัติได้จริง และมี ความสอดคล้องกับ พื้นที่</p>	<p>มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่ เป็นประโยชน์ของ ส่วนรวมและมี ประสิทธิภาพในการ ดำเนินการและ สมาชิกกลุ่มได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการ ดำเนินงานของกลุ่ม</p>	<p>จัดทำแผนชุมชน ร่วมกัน ซึ่ง จะต้องสร้างความ เข้าใจเรื่องแผน ชุมชน การ รวบรวมข้อมูล ระดับชุมชน การ วิเคราะห์/การ จัดทำแผนระดับ หมู่บ้านระดับ ตำบล</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลให้ ชุมชนเข้มแข็ง กระบวนการ มีส่วนร่วม	พรพนิดา มุจลิน โมลิ (2548)	มิ่งขวัญ แสงสุวรรณ (2545)	เพิ่มวิทยา ก้นทะทรง (2548)	สงคราม แก้วกันทะ (2551)	ภักทิกา สหายมิตร (2551)	ศิริขวัญ อุทา (2546)
5.ร่วมรับผลและ สรุปผล	มีการแบ่งหน้าที่ตาม ความถนัดและความ เหมาะสม ร่วมกันตั้ง กติกา และทบทวนสรุป บทเรียนร่วมกัน	สมาชิกทุกคนมีความ เสียสละ มีการแบ่งปัน ผลประโยชน์อย่าง ยุติธรรม	มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานของ โครงการหรือกิจกรรม ในชุมชน	ชุมชนเข้าไปมีส่วน ร่วมด้วยตั้งแต่ขั้น จัดทำแผนจนถึง สรุปผล	ติดต่อประสานงาน เพื่อประชุมและทำ กิจกรรมร่วมกันทั้ง กลุ่มที่อยู่ภายใน ชุมชนและกลุ่ม ภายนอกชุมชน	มีการติดตามแผน ที่วางไว้ผ่านการ พูดคุยกับ ชาวบ้าน สอบถามจาก ผู้เกี่ยวข้อง และ ประชุมร่วมกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

จากตาราง 3 พบว่ามีการใช้กระบวนการรวมกลุ่มปรึกษาหารือและทำความเข้าใจร่วมกัน เพื่อร่วมค้นหาปัญหาของชุมชน 3 งานวิจัย มีการร่วมค้นหาทุนของชุมชนรวมถึงมีการร่วมกันบริหารจัดการทุนของชุมชนที่มีอยู่เดิมอย่างเป็นระบบ 5 งานวิจัย มีการใช้กระบวนการกลุ่มในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาของชุมชน 3 งานวิจัย และพบว่ามีร่วมกันวางแผนกำหนดเป้าหมายของชุมชนร่วมลงมือปฏิบัติรับผิดชอบร่วมกัน รวมทั้งร่วมกันรับผิดชอบผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ สอดคล้องกันทั้ง 6 งานวิจัย

ตาราง 4 รูปแบบการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่จัดทำขึ้นจากผลการวิจัยเอกสาร

ขั้นตอน/กระบวนการ	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์
1 ค้นหาพื้นที่การทำงาน หรือทุนของชุมชน	-ผู้ปฏิบัติงาน -คนในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทน กลุ่มอาชีพ ตัวแทน กลุ่มองค์กรในชุมชน -เครื่องมือ ได้แก่ แผนที่ทางสังคม	ลงพื้นที่ประสานงาน ผู้นำชุมชน กำหนดวัน เวลา ลงพื้นที่แบ่งกลุ่ม ทำแผนที่เดินดิน ปฏิทินชุมชน กลุ่มองค์กรในชุมชน ประวัติชุมชน ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ความสัมพันธ์ในชุมชน	พื้นที่การทำงาน
2 จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค้นหาปัญหาความต้องการ	ผู้ปฏิบัติงาน-เป็นวิทยากร กระบวนการ	ลงพื้นที่ประสานงาน ผู้นำชุมชน กำหนดวัน เวลา	ปัญหา/ความต้องการ และ หลักสำคัญด้านการพึ่งตนเอง
2.1 จัดอบรมสร้างแนวคิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมและการพึ่งตนเอง	-คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือ ได้แก่	จัดประชุมกลุ่มย่อย ค้นหาปัญหา ความต้องการทรัพยากร ทุนทางสังคม	
2.2 นำศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ	ประชุมกลุ่มย่อย	จัดการอบรม และ ศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ	

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 4 (ต่อ)

ขั้นตอน/กระบวนการ	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์
3.จัดกระบวนการ สังเคราะห์ความรู้ที่ได้ จากการอบรมศึกษาดู งานเพื่อเป็นหลักในการ กำหนดเป้าหมายชุมชน และ วางแผน 3.1 ดำเนินกิจกรรม	ผู้ปฏิบัติงาน-เป็น วิทยากร กระบวนการ -คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือ ได้แก่ ประชุมกลุ่มย่อย	ลงพื้นที่ประสานงาน ผู้นำชุมชน กำหนดวัน เวลาจัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จาก การอบรม และศึกษาดู งาน กำหนดเป้าหมาย ชุมชน จัดทำแผน กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนิน กิจกรรม	แผนชุมชน
4 ติดตามการดำเนินงาน ตามแผน และ ประเมินผลเป็นระยะ	ผู้ปฏิบัติงาน-เป็น วิทยากร กระบวนการ -คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือ ได้แก่ ประชุมกลุ่มย่อย	ลงพื้นที่ประสานงาน ผู้นำชุมชน กำหนดวัน เวลา จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการ ดำเนินงานตามแผน ปรับปรุงแผนให้ เหมาะสม	ผลการดำเนินงาน

ตาราง 4 รูปแบบการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่จัดทำขึ้นจากผลการวิจัยเอกสาร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน/กระบวนการ ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาพื้นที่การทำงานและทุนของชุมชน โดยมีปัจจัยนำเข้า คือ ผู้ปฏิบัติงาน คนในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนกลุ่มอาชีพ ตัวแทนกลุ่มองค์กรในชุมชน และ เครื่องมือ ได้แก่ แผนที่ทางสังคม กระบวนการที่ใช้ ได้แก่ ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนด วันเวลา ลงพื้นที่แบ่งกลุ่ม ทำแผนที่เดินดิน ปฏิทินชุมชน กลุ่มองค์กรในชุมชน ประวัติชุมชน ข้อมูล พื้นฐานของชุมชน ความสัมพันธ์ในชุมชน และผลลัพธ์ที่ได้คือ พื้นที่การทำงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

62

ขั้นตอนที่ 2 จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค้นหาปัญหาความต้องการ โดยมีปัจจัยนำเข้า คือ ผู้ปฏิบัติงานเป็นวิทยากรกระบวนการ คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย และเครื่องมือ ได้แก่ ประชุมกลุ่มย่อย กระบวนการที่ใช้ ได้แก่ ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลา จัดประชุมกลุ่มย่อย ค้นหาปัญหา ความต้องการ ทรัพยากร ทูทางสังคม จัดการอบรม และศึกษาดูงาน ชุมชนต้นแบบและผลลัพธ์ที่ได้คือ ปัญหา/ความต้องการและ หลักสำคัญด้านการพึ่งตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 จัดกระบวนการสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการอบรมศึกษาดูงานเพื่อเป็นหลัก ในการกำหนดเป้าหมายชุมชน วางแผน และดำเนินกิจกรรม โดยมีปัจจัยนำเข้า คือ ผู้ปฏิบัติงานเป็น วิทยากรกระบวนการ คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย และเครื่องมือ ได้แก่ ประชุมกลุ่มย่อย กระบวนการที่ใช้ ได้แก่ ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลา จัดประชุมกลุ่มย่อยถอด บทเรียนที่ได้จากการอบรม และศึกษาดูงาน กำหนดเป้าหมายชุมชน จัดทำแผน กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม และผลลัพธ์ ได้แก่ แผนของชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 ติดตามการดำเนินงานตามแผน และประเมินผลเป็นระยะ โดยมีปัจจัยนำเข้า คือผู้ปฏิบัติงานเป็นวิทยากรกระบวนการ คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย และเครื่องมือ ได้แก่ ประชุมกลุ่มย่อย กระบวนการที่ใช้ ได้แก่ ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลา จัดประชุมถอดบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงานตามแผน และปรับปรุงแผนให้เหมาะสม และผลลัพธ์ ที่ได้คือ ผลการดำเนินงาน

ตอนที่ 2 นำเสนอกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่วิเคราะห์จากแบบวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาและข้อเสนอแนะ

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่จัดทำขึ้นจาก ผลการวิจัยเอกสาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบที่จัดทำขึ้นจากผลการวิจัยเอกสาร

ขั้นตอน/กระบวนการ	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3
1. ค้นหาพื้นที่การทำงาน หรือค้นหาทุนของชุมชน	- กำหนดว่าผู้ปฏิบัติงานคือใคร เช่น คณะทำงาน มวลชน -เพิ่มข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน ศักยภาพของชุมชน เพื่อนำไปสู่การยกระดับ - กำหนดเป้าหมายในการลงชุมชน และควรมีการสร้างข้อมูลสร้างความเข้าใจร่วมกัน-สิ่งที่ได้ก็คือภาคร่วมกันทำงาน กำหนดพื้นที่การทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ในการทำงานที่ตรงกัน	-กำหนดคุณสมบัติของพื้นที่ ที่จะลงไปทำงานอย่างชัดเจน ว่าเราจะไปเพราะว่ามีเงื่อนไขอย่างไร และควรรู้ข้อมูลของชุมชน -เครื่องมือควรจะเป็น การสนทนากลุ่มย่อย และ การสัมภาษณ์ -สิ่งที่ได้ต้องเป็นบริบทของชุมชนและความร่วมมือของคนในชุมชนหรือแกนนำ	-กำหนดวัตถุประสงค์ในการลงพื้นที่ -เน้นที่ผลลัพธ์ จะต้องเป็นความเข้าใจและความสัมพันธ์ และพื้นที่ทำงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการลงพื้นที่
2. จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค้นหาปัญหาความต้องการ	-ต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนว่าเป็นใคร เช่นกลุ่มเกษตรกร ตำบลสนับทึบ -เครื่องมือจะต้องเป็นการจัดอบรม เพื่อเสริมแนวคิดเรื่องการพึ่งตนเอง	-กลุ่มเป้าหมายต้องชัดเจนแล้วกำหนดได้ว่าเป็นใครบ้าง -เครื่องมือจะต้องมีกิจกรรมเสริมแนวคิดต่างๆ โดยเป็นการเสริมพลังให้กับชุมชนเพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและชุมชน	-ในปัจจุบันนำเข้าควรกำหนด คนงบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือให้ชัดเจน โดยเครื่องมือควรจะมีกิจกรรมสร้างแนวคิด สร้างความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนของตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 5 (ต่อ)

ขั้นตอน/กระบวนการ	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3
2. (ต่อ)	-ในกระบวนการจะ ต้อง มีการลงมือปฏิบัติจริง -สิ่งที่ได้จะเป็นจำนวน คนที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ ชัดเจน และมีความเข้าใจ ในหลักคิดเรื่องการ พึ่งตนเอง เศรษฐกิจ พอเพียง และผ่าน การศึกษาดูงานชุมชน ด้นแบบ มีการกำหนด ระยะเวลาทำงานร่วมกัน	-ในกระบวนการจะต้อง มีการทำกิจกรรมสร้าง กระบวนการเชิงเปรียบ เทียบในการนำไป ใช้นี้กับ ชุมชนของตนเอง -กระบวนการเมื่อทำแล้ว จะต้องได้ ระบุปัญหา ความ ต้องการ สาเหตุของ ปัญหา ชุมชนที่เข้าร่วม จะต้องได้หลักคิดในการ พึ่งตนเอง ตระหนักถึง คุณค่าของตนเองในการ มีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน	-ในกระบวนการ ต้องมีการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียน หลังจากทีอบรม และศึกษาดูงาน -ผลลัพธ์จะต้องได้ ความต้องการที่ แท้จริงของชุมชน
3. จัดกระบวนการ สังเคราะห์ความรู้ที่ได้จา การอบรมศึกษาดูงาน เพื่อเป็นหลักในการ กำหนดเป้าหมายชุมชน และ วางแผน	-กลุ่มเป้าหมายควรระบุ ว่าใครอย่างชัดเจน เครื่องมือ ควรระบุไปว่า เป็นการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อสรุปสิ่งที่ได้รับจาก การศึกษาดูงาน และสิ่ง ที่ได้จะต้องมีแผน ชุมชนและมี ระยะเวลาทำงาน	-สิ่งที่ได้ต้องเป็น แผนพัฒนาชุมชนที่ จัดทำโดยชุมชน	-เครื่องมือต้องระบุ ให้ชัดเจนว่าประชุม กลุ่มย่อยเพื่อ กำหนดเป้าหมาย ของชุมชน -ในกระบวนการ จะต้องมีการจัดทำ แผนชุมชนแบบมี ส่วนร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

65

ตาราง 5 (ต่อ)

ขั้นตอน/กระบวนการ	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3
4 ติดตามการดำเนินงานตามแผนและประเมินผลเป็นระยะ	-ในการจัดประชุมกลุ่มย่อยต้องเป็นการดำเนินงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วม -สิ่งที่ได้จะต้องเป็นเครือข่ายกลุ่มชุมชนกลุ่มอาชีพ หรือ ศูนย์เรียนรู้ในชุมชน	-กิจกรรมที่จัดขึ้นคนในชุมชนจะต้องเป็นผู้ดำเนินการและ ผู้ปฏิบัติ งาน กฟผ. ต้องเป็นแค่ผู้สังเกตการณ์เท่านั้น -เครื่องมือควรเพิ่มแบบประเมินผลเปรียบเทียบผลก่อนหลังจากแผนและการลงมือปฏิบัติ -การดำเนินการต่างๆ ชุมชนจะต้องเป็นผู้กำหนดวันเวลาตามความพร้อมของชุมชน -มีการปรับปรุงแผนของชุมชนให้เหมาะสมตามผลการประเมินที่ได้รับ -สิ่งที่ได้จะต้องเป็นแผนพัฒนาชุมชนที่เหมาะสม และเครือข่ายที่มีความพร้อมในการพัฒนาชุมชน	-เครื่องมือ ต้องมีแบบประเมินผลเปรียบเทียบกับชุมชนต้นแบบ โดยนำผลการประเมินที่ได้มาปรับปรุงกิจกรรมตามแผนของชุมชนให้เหมาะสม -สิ่งที่ได้คือแผนชุมชนที่จะเป็นการพัฒนาแบบต่อเนื่อง เหมาะกับชุมชนของตนเอง และมีการขยายผลสร้างการพัฒนาชุมชนที่เพิ่มขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

66

จากตาราง 5 ในขั้นตอนที่ 1 ค้นหาพื้นที่การทำงานหรือค้นหาทุนของชุมชน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสรุปว่า ต้องกำหนดเป้าหมายการลงพื้นที่ให้ชัดเจน และควรรู้บริบทของชุมชนพื้นที่ที่เลือกจะต้องสอดคล้องกับคุณสมบัติที่กำหนดไว้ และเมื่อมีการเก็บข้อมูลแล้วควรจะมีการสรุปข้อมูลสร้างความเข้าใจร่วมกันด้วย ผลลัพธ์ที่ได้ควรเป็นความร่วมมือของคนในชุมชน รวมทั้งพื้นที่และภาคีที่จะร่วมกันทำงาน

ขั้นตอนที่ 2 การจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และค้นหาปัญหาความต้องการ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสรุปว่า-ต้องเน้นกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน กระบวนการควรจะเป็นกิจกรรมเสริมสร้างแนวคิดพึ่งตนเองทั้งหารอบรมและและการศึกษาดูงาน กระบวนการควรจะเป็นการเสริมพลังให้ชุมชน และหลังจากอบรมหรือศึกษาดูงานต้องมีการจัดกิจกรรมสร้างกระบวนการเชิงเปรียบเทียบสร้างความเข้าใจเพื่อนำความรู้และแนวคิดที่ได้มาใช้กับชุมชนของตนเอง รวมทั้งต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยใช้หลักพึ่งตนเอง สิ่งที่ได้คือความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 จัดกระบวนการสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการอบรมศึกษาดูงานเพื่อเป็นหลักในการกำหนดเป้าหมายชุมชน และ วางแผน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสรุปว่า ควรเป็นการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสรุปสิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงานและกำหนดเป้าหมายของชุมชน ในกระบวนการจะต้องมีการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม สิ่งที่ได้จะต้องเป็นแผนพัฒนาชุมชนที่จัดทำโดยชุมชน และมีคณะทำงาน

ขั้นตอนที่ 4 ติดตามการดำเนินงานตามแผน และประเมินผลเป็นระยะ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสรุปว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นในขั้นตอนนี้คนในชุมชนจะต้องเป็นผู้ดำเนินการและผู้ปฏิบัติงาน กฟผ. ต้องเป็นแค่ผู้สังเกตการณ์เท่านั้น โดยชุมชนจะต้องเป็นผู้กำหนดวันเวลาตามความพร้อมของชุมชน สิ่งที่ได้จะต้องเป็นเครือข่ายกลุ่มชุมชน กลุ่มอาชีพ หรือ ศูนย์เรียนรู้ในชุมชน และการลงมือปฏิบัติ ต้องมีแบบประเมินผลเปรียบเทียบกับชุมชนต้นแบบ มีการปรับปรุงแผนของชุมชนให้เหมาะสมตามผลการประเมินที่ได้รับ สิ่งที่ได้จะต้องเป็นแผนพัฒนาชุมชนที่เหมาะสมเป็นการพัฒนาแบบต่อเนื่อง เหมาะกับชุมชนของตนเอง และมีการขยายผลสร้างเครือข่ายในการพัฒนาชุมชนที่เพิ่มขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

67

ตาราง 6 กระบวนการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมที่ปรับปรุงตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอน	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์
1 ค้นหาพื้นที่การทำงาน และทุนของชุมชน	<p>คณะทำงานด้านชุมชนสัมพันธ์</p> <p>-คนในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนกลุ่มอาชีพตัวแทนกลุ่มองค์กรในชุมชน</p> <p>-เครื่องมือ ได้แก่ แผนที่ทางสังคม</p> <p>-กำหนดเป้าหมาย หาความร่วมมือ</p> <p>-ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน ระดับความสัมพันธ์ หรือสัมพันธภาพเบื้องต้น</p>	<p>ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลา</p> <p>ลงพื้นที่แบ่งกลุ่มสัมภาษณ์ และทำการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อจัดหาข้อมูลในการทำแผนที่เดินดิน ปฏิทินชุมชน กลุ่มองค์กรในชุมชน ประวัติชุมชน</p> <p>ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ความสัมพันธ์ในชุมชน</p> <p>สรุปข้อมูลสร้างความเข้าใจร่วมกัน</p>	<p>พื้นที่การทำงาน</p> <p>บริบทชุมชน</p> <p>ศักยภาพของชุมชน</p> <p>ความเข้าใจร่วมมือภาคีร่วมกันทำงาน</p>
2 จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค้นหาปัญหาความต้องการ	<p>ผู้ปฏิบัติงาน-เป็นวิทยากรกระบวนการ</p> <p>-คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือ ได้แก่ ประชุมกลุ่มย่อย กิจกรรมเสริมแนวคิด กิจกรรมสร้างความเข้าใจ และการมีส่วนร่วม กิจกรรมเสริมพลังให้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองกับชุมชน</p>	<p>ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลา</p> <p>จัดประชุมกลุ่มย่อย ค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา</p> <p>ความต้องการ ทรัพยากรทุนทางสังคม เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการอบรม และ ศึกษาดูงาน</p> <p>ชุมชนต้นแบบ ทำกิจกรรม สร้างกระบวนการ เจริญเปรียบ เทียบเพื่อนำไปใช้กับชุมชนของตนเอง</p>	<p>ปัญหา/ความต้องการ</p> <p>สาเหตุของปัญหาและความต้องการ และ หลักสำคัญ</p> <p>ด้านการพึ่งตนเอง</p>

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 6 (ต่อ)

ขั้นตอน	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์
3. จัดกระบวนการ สังเคราะห์ความรู้ที่ได้จา การอบรมศึกษาดูงาน เพื่อเป็นหลักในการ กำหนดเป้าหมายชุมชน และ วาง แผน	ผู้ปฏิบัติงาน-เป็น วิทยากรกระบวนการ -คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้า-หมายร่วม ดำเนินการ เครื่องมือ ได้แก่ ประชุม กลุ่มย่อย	จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการ อบรม และศึกษาดูงาน กำหนดเป้าหมายชุมชน จัดทำแผน กำหนด ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา ดำเนินกิจกรรม ร่วมจัดกิจกรรมแบบมีส่วน ร่วมในชุมชน และ สังเคราะห์สิ่งที่ได้จากการ ทำกิจกรรม	เป้าหมายและแผน ของชุมชน ที่ได้ จากการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน
4 ติดตามการดำเนินงาน ตามแผน และประเมิน ผลเป็นระยะ	ผู้ปฏิบัติงาน – เป็นผู้ สังเกตการณ์ -คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้า-หมาย เป็น ผู้ดำเนินการ เครื่องมือ ได้แก่ ประชุม กลุ่มย่อย	กำหนดพื้นที่ ดำเนินการ ตามแผน โดยชุมชนเป็น ผู้บริหารจัดการ จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการ ดำเนินงานตามแผน ชุมชน เป็นผู้ดำเนินการ ปรับปรุงแผนให้เหมาะสม	ผลการดำเนินงาน แผนที่ได้รับการ ปรับปรุงให้ เหมาะสม

จากตาราง 6 พบว่ากระบวนการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมที่ปรับปรุงตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ค้นหาพื้นที่การทำงาน และทุนของชุมชน มีปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย คณะทำงานด้านชุมชนสัมพันธ์ คนในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนกลุ่มอาชีพ ตัวแทนกลุ่มองค์กรในชุมชน เครื่องมือ ได้แก่ แผนที่ทางสังคม กำหนดเป้าหมาย หาความร่วมมือ และข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน ระดับความสัมพันธ์ หรือ สัมพันธภาพเบื้องต้น กระบวนการ ได้แก่ ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลา ลงพื้นที่แบ่งกลุ่ม สัมภาษณ์ และทำการประชุม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

69

กลุ่มย่อยเพื่อจัดหาข้อมูลในการทำแผนที่เดินดิน ปฏิทินชุมชน กลุ่มองค์กรในชุมชน ประวัติชุมชน ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ความสัมพันธ์ในชุมชน สรุปข้อมูลสร้างความเข้าใจร่วมกัน ผลลัพธ์ คือ พื้นที่การทำงานบริบทชุมชน ศักยภาพของชุมชนความเข้าใจร่วมมือ และภาคีร่วมกันทำงาน

ขั้นตอนการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค้นหาปัญหาความต้องการ ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานเป็นวิทยากรกระบวนการ คนในชุมชน เครื่องมือ ได้แก่ ประชุมกลุ่มย่อย กิจกรรมเสริมแนวคิด กิจกรรมสร้างความเข้าใจ และการมีส่วนร่วม กิจกรรมเสริมพลังให้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองกับชุมชน กระบวนการ ได้แก่ ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลาจัดประชุมกลุ่มย่อย ค้นหา ปัญหา สาเหตุของปัญหา ความต้องการ ทรัพยากร ทูตทางสังคม โดยเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดการอบรม และ ศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ ทำกิจกรรมสร้างกระบวนการเชิงเปรียบเทียบเพื่อนำไปใช้กับชุมชนของตนเอง ผลลัพธ์คือปัญหา/ความต้องการสาเหตุของปัญหาและความต้องการและ หลักสำคัญด้านการพึ่งตนเอง

ขั้นตอนจัดกระบวนการสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการอบรมศึกษาดูงานเพื่อเป็นหลักในการ กำหนดเป้าหมายชุมชน และ วางแผน ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานเป็นวิทยากรกระบวนการ คนในชุมชนร่วมดำเนินการเครื่องมือ ได้แก่ ประชุมกลุ่มย่อย กระบวนการประกอบด้วยจัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการอบรม และศึกษาดูงาน กำหนดเป้าหมายชุมชน จัดทำแผนกำหนด ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม ร่วมจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในชุมชน และสังเคราะห์สิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม ผลลัพธ์ที่ได้ คือ เป้าหมายและแผน ของชุมชน ที่ได้จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ขั้นตอนติดตามการดำเนินงานตามแผน และประเมิน ผลเป็นระยะ ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้สังเกตการณ์ คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้ดำเนินการ เครื่องมือ ได้แก่ ประชุมกลุ่มย่อย กระบวนการประกอบด้วยกำหนดพื้นที่ ดำเนินการตามแผนโดยชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการจัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงานตามแผน ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงแผนให้เหมาะสม ผลลัพธ์ที่ได้คือผลการดำเนินงาน และแผนที่ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสม

ตอนที่ 3 การหาความเหมาะสมของกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม โดยนำสู่การปฏิบัติด้วยกระบวนการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ชุมชนรอบ โรงไฟฟ้าวังน้อย โดยใช้แบบสอบถามระดับความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

จากการที่นำกระบวนการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมที่ปรับปรุงตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ชุมชนรอบ โรงไฟฟ้าจำนวน 3 ชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

70

ได้แก่ ตำบลชะแมบ ตำบลสนับทึบ และตำบลบึงชำอ้อ แล้วจึงทำการสอบถามความคิดเห็นจากชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมในกระบวนการจำนวน 60 คน ในด้านความเหมาะสมของกิจกรรมตามกระบวนการมีส่วนร่วม โดยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(N=60)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	11	18.33
หญิง	49	81.67
2. เคยร่วมกิจกรรมกับโรงไฟฟ้าวังน้อยกี่ครั้ง		
1 ครั้ง	10	16.67
2 ครั้ง	6	10.00
3 ครั้ง	9	15.00
มากกว่า 3 ครั้ง	35	58.33
3. อาชีพ		
ข้าราชการ	1	1.67
เกษตรกร	40	66.67
รับจ้างทั่วไป	6	10.00
ค้าขาย	5	8.33
อื่น ๆ	8	13.33
4. ปัจจุบันอาศัยในพื้นที่		
ตำบลชะแมบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	18	30.00
ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	19	31.67
ตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี	22	36.67
อื่น ๆ	1	1.67

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

71

ตาราง 7 (ต่อ)

(N=60)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5.ตำแหน่งในชุมชน		
ผู้ใหญบ้าน	3	5.00
อาสาสมัครสาธารณสุข	14	23.33
หมอดิน	4	6.67
อปปร.	3	5.00
อื่นๆ	2	3.33
ไม่มี	34	56.67
6.ภูมิลำเนา		
พระนครศรีอยุธยา	37	61.67
ปทุมธานี	19	31.67
อื่นๆ	4	6.67

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 81.67 เคยร่วมกิจกรรมกับโรงไฟฟ้าวังน้อยมากกว่า 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 58.33 มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนใหญ่อาศัยในพื้นที่ ตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี คิดเป็นร้อยละ 36.67 ส่วนมากไม่มีตำแหน่งในชุมชน และมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

72

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมของกิจกรรมในขั้นตอนค้นหาพื้นที่การทำงาน

(N=60)

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลาทำกิจกรรม	3.35	.61	ปานกลาง
2. ร่วมกันจัดทำแผนที่ของชุมชน	3.57	.85	มาก
3. ร่วมกันจัดทำปฏิทินกิจกรรมของชุมชน	3.35	.71	ปานกลาง
4. ร่วมกันจัดทำผังโครงสร้างกลุ่มองค์กรในชุมชน	3.22	.74	ปานกลาง
5. ร่วมกันสืบค้นข้อมูลด้านประวัติชุมชน	3.30	.83	ปานกลาง
6. ร่วมกันจัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชน	3.42	.83	ปานกลาง
7. ร่วมกันจัดทำผังความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน	3.67	.82	มาก
8. สรุปข้อมูลสร้างความเข้าใจร่วมกัน	3.92	.94	มาก
9. ร่วมกันกำหนดพื้นที่การทำงานร่วมกัน	4.18	.95	มาก
รวม	3.55	.86	มาก

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของกิจกรรมในขั้นตอนค้นหาพื้นที่การทำงาน พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) เมื่อแยกผลเป็นรายกิจกรรมพบว่ากิจกรรมที่มีความเหมาะสมมาก ได้แก่ ร่วมกันจัดทำแผนที่ของชุมชน ($\bar{X}=3.57$) ร่วมกันจัดทำผังความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ($\bar{X}=3.67$) สรุปข้อมูลสร้างความเข้าใจร่วมกัน ($\bar{X}=3.92$) และ ร่วมกันกำหนดพื้นที่การทำงานร่วมกัน ($\bar{X}=4.14$) กิจกรรมที่มีระดับความเหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลาทำกิจกรรม ($\bar{X}=3.35$) ร่วมกันจัดทำปฏิทินกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X}=3.35$) ร่วมกันจัดทำผังโครงสร้างกลุ่มองค์กรในชุมชน ($\bar{X}=3.22$) ร่วมกันสืบค้นข้อมูลด้านประวัติชุมชน ($\bar{X}=3.30$) และ ร่วมกันจัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ($\bar{X}=3.42$)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมของกิจกรรมในขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค้นหาปัญหาความต้องการ

(N = 60)

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลาทำกิจกรรม	4.10	.86	มาก
2.ร่วมกันค้นหาปัญหา	4.03	.99	มาก
3.ร่วมกันค้นหาสาเหตุของปัญหา	3.77	1.18	มาก
4.ร่วมกันค้นหาความต้องการ	4.08	.93	มาก
5.ร่วมกันค้นหาทรัพยากรของชุมชน หรือทุนของชุมชน	3.97	1.01	มาก
6.ร่วมกันสรุปข้อมูลทั้งหมด	3.90	1.00	มาก
7.จัดอบรม	3.70	.83	มาก
8.ศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ	3.68	.77	มาก
9.ทำกิจกรรมสร้างกระบวนการเชิงเปรียบเทียบ เพื่อนำไปใช้กับชุมชนของตนเอง	3.77	.70	มาก
รวม	3.88	.93	มาก

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของกิจกรรมในขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค้นหาปัญหาความต้องการ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) เมื่อแยกผลเป็นรายกิจกรรมในทุกกิจกรรมมีระดับความเหมาะสมมาก ได้แก่ ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลาทำกิจกรรม ($\bar{X}=4.10$) ร่วมกันค้นหาปัญหา ($\bar{X}=4.03$) ร่วมกันค้นหาสาเหตุของปัญหา ($\bar{X}=3.77$) ร่วมกันค้นหาความต้องการ ($\bar{X}=4.08$) ร่วมกันค้นหาทรัพยากรของชุมชน หรือทุนของชุมชน ($\bar{X}=3.97$) ร่วมกันสรุปข้อมูลทั้งหมด ($\bar{X}=3.90$) จัดอบรม ($\bar{X}=3.70$) ศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ ($\bar{X}=3.68$) และ ทำกิจกรรมสร้างกระบวนการเชิงเปรียบเทียบ เพื่อนำไปใช้กับชุมชนของตนเอง ($\bar{X}=3.77$)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

74

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมของกิจกรรมในขั้นตอนการจัดกระบวนการสังเคราะห์ความรู้

(N=60)

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการอบรม และศึกษาดูงาน	3.73	1.01	มาก
2.ร่วมกำหนดเป้าหมายชุมชน	4.13	.95	มาก
3.ร่วมจัดทำแผน กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม	3.97	.96	มาก
4.ร่วมจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในชุมชน	4.05	.95	มาก
5.ร่วมสังเคราะห์สิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม	3.62	.76	มาก
รวม	3.90	.94	มาก

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของกิจกรรมในขั้นตอนขั้นตอนการจัดกระบวนการสังเคราะห์ความรู้ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$) เมื่อแยกผลเป็นรายกิจกรรมในทุกกิจกรรมมีระดับความเหมาะสมมาก ได้แก่ จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการอบรม และศึกษาดูงาน ($\bar{X}=3.73$) ร่วมกำหนดเป้าหมายชุมชน($\bar{X}=4.13$) ร่วมจัดทำแผน กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม ($\bar{X}=3.97$) ร่วมจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ($\bar{X}=4.05$) และร่วมสังเคราะห์สิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม ($\bar{X}=3.62$)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

75

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมของกิจกรรมในขั้นตอนติดตามการดำเนินงานและประเมินผล

(N=60)

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.กำหนดพื้นที่ ดำเนินการตามแผน โดยชุมชนเป็นแกน นำในการบริหารจัดการ	4.08	.85	มาก
2.จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงานตามแผน โดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ	4.00	.90	มาก
3.ปรับปรุงแผนให้เหมาะสม	3.70	.70	มาก
รวม	3.92	.83	มาก

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของกิจกรรมในขั้นตอนติดตามการดำเนินงานและประเมินผล พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$) เมื่อแยกผลเป็นรายกิจกรรมในทุกกิจกรรมมีระดับความเหมาะสมมาก ได้แก่ กำหนดพื้นที่ ดำเนินการตามแผน โดยชุมชนเป็นแกนนำในการบริหารจัดการ ($\bar{X}=4.08$) จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงานตามแผน โดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ ($\bar{X}=4.00$) และ ปรับปรุงแผนให้เหมาะสม ($\bar{X}=3.70$)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการร่วมดำเนินกิจกรรมในกระบวนการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วม

(N=60)

ข้อ	ผลที่เกิดจากการร่วมดำเนินกิจกรรมฯ	ใช่		ไม่ใช่	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.	กิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้	60	100	-	-
2.	กิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้ชุมชนรู้ถึงศักยภาพตนเอง และทรัพยากรต่างๆของชุมชน	60	100	-	-
3.	ชุมชนกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ทำให้ชุมชน	56	93.33	4	6.67
4.	สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง (พึ่งตนเอง) กิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้ชุมชนเกิดการบริหารจัดการที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการกระจายอำนาจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม	58	96.67	2	3.33

จากตาราง 12 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการร่วมดำเนินกิจกรรมในกระบวนการทำงานชุมชนแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่ากิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ และ กิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้ชุมชนรู้ถึงศักยภาพตนเอง และทรัพยากรต่างๆของชุมชน โดยตอบใช่ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100 นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่ากิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ทำให้ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง (พึ่งตนเอง) โดยตอบใช่คิดเป็นร้อยละ93.99 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคิดว่ากิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ทำให้ชุมชนเกิดการบริหารจัดการที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการกระจายอำนาจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม โดยตอบใช่ คิดเป็นร้อยละ 96.67

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

77

ตาราง 13 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม

(N=60)

ข้อ	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน
1.	ควรศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ	5
2.	ควรมีการจัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพิ่มจำนวนครั้งให้บ่อยครั้งยิ่งขึ้น	3
3.	ควรมีการรับฟังข้อเสนอแนะของส่วนรวมมากขึ้น	2
4.	ให้ไปศึกษาดูงานในกิจกรรมที่มีประโยชน์กับชุมชน	2
5.	ควรจัดอบรมแก่เยาวชนที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	2
6.	อยากให้มีการอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพเสริมแก่คนในชุมชน	2
7.	ควรสนับสนุนเครื่องมือเครื่องใช้ให้ชุมชนด้วย	1
	รวม	17

จากตาราง 13 พบว่า กลุ่มเป้าหมายได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องการศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดจำนวน 5 คน รองลงมาคือ ควรมีการจัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 3 คน เพิ่มจำนวนครั้งให้บ่อยครั้งยิ่งขึ้น ควรมีการรับฟังข้อเสนอแนะของส่วนรวมมากขึ้น ให้ไปศึกษาดูงานในกิจกรรมที่มีประโยชน์กับชุมชน ควรจัดอบรมแก่เยาวชนที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและอยากให้มีการอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพเสริมแก่คนในชุมชน จำนวน 2 คน และควรสนับสนุนเครื่องมือเครื่องใช้ให้ชุมชนด้วย จำนวน 1 คน ตามลำดับ

ตอนที่ 4 สรุปผลกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษากระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ทางสถิติ สามารถนำเสนอกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมโดยเลือกเฉพาะกิจกรรมที่มีความเหมาะสมมากในแต่ละขั้นตอนมาจัดทำเป็นกระบวนการดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

78

ตาราง 14 กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมที่ปรับปรุงตามความคิดเห็นของชุมชน

ขั้นตอน	กิจกรรม
1. ค้นหาพื้นที่การทำงาน	1.1 ร่วมกันจัดทำแผนที่ของชุมชน 1.2 ร่วมกันจัดทำผังความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน 1.3 สรุปรูปข้อมูลสร้างความเข้าใจร่วมกัน 1.4 ร่วมกันกำหนดพื้นที่การทำงานร่วมกัน
2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นหาปัญหาความต้องการ	2.1 ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลาทำกิจกรรม 2.2 ร่วมกันค้นหาปัญหา 2.3 ร่วมกันค้นหาสาเหตุของปัญหา 2.4 ร่วมกันค้นหาความต้องการ 2.5 ร่วมกันค้นหาทรัพยากรของชุมชน หรือทุนของชุมชน 2.6 ร่วมกันสรุปรูปข้อมูลทั้งหมด 2.7 จัดอบรม 2.8 ศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ 2.9 ทำกิจกรรมสร้างกระบวนการเชิงเปรียบเทียบ เพื่อนำไปใช้กับชุมชนของตนเอง
3. ขั้นตอนการจัดกระบวนการสังเคราะห์ความรู้	3.1 จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการอบรม และศึกษาดูงาน 3.2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมายชุมชน 3.3 ร่วมกันจัดทำแผน กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินการกิจกรรม 3.4 ร่วมกันจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในชุมชน
4. ติดตามการดำเนินงานและประเมินผล	4.1 กำหนดพื้นที่ ดำเนินการตามแผน โดยชุมชนเป็นแกนนำในการบริหารจัดการ 4.2 จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงานตามแผน โดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ 4.3 ปรับปรุงแผนให้เหมาะสม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

79

ตาราง 14 กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมที่ปรับปรุงตามความคิดเห็นของชุมชน มี 4 ขั้นตอน รวม 20 กิจกรรม ในขั้นตอนที่ 1 ค้นหาพื้นที่การทำงาน ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ ร่วมกันจัดทำแผนที่ของชุมชน ร่วมกันจัดทำผังความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน การสรุปข้อมูลสร้างความเข้าใจร่วมกัน และ ร่วมกันกำหนดพื้นที่การทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นหาปัญหาความต้องการ ประกอบด้วย 9 กิจกรรม ได้แก่ ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลาทำกิจกรรม ร่วมกันค้นหาปัญหา ร่วมกันค้นหาสาเหตุของปัญหา ร่วมกันค้นหาความต้องการ ร่วมกันค้นหาทรัพยากรของชุมชน หรือทุนของชุมชน ร่วมกันสรุปข้อมูลทั้งหมด จัดอบรมศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ และ ทำกิจกรรมสร้างกระบวนการเชิงเปรียบเทียบ เพื่อนำไปใช้กับชุมชนของตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การจัดการกระบวนการสังเคราะห์ความรู้ มี 4 กิจกรรม ได้แก่ จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการอบรม และศึกษาดูงาน ร่วมกันหนดเป้าหมายชุมชน ร่วมกันจัดทำแผนกำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม และ ร่วมกันจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 ติดตามการดำเนินงานและประเมินผล ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ กำหนดพื้นที่ ดำเนินการตามแผน โดยชุมชนเป็นแกนนำในการบริหารจัดการ จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงานตามแผน โดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ และ ปรับปรุงแผนให้เหมาะสม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

80

ตาราง 15 กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมที่ปรับปรุงตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
และชุมชน

ขั้นตอน	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ/กิจกรรม	ผลลัพธ์
1. ค้นหาพื้นที่การทำงาน/และทุนของชุมชน	คณะทำงานด้านชุมชนสัมพันธ์ -คนในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนตัวแทน กลุ่มอาชีพ ตัวแทน กลุ่มองค์กรในชุมชน -เครื่องมือ ได้แก่ แผนที่ทางสังคม -กำหนดเป้าหมายหาความร่วมมือ -ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน ระดับความสัมพันธ์ หรือสัมพันธภาพเบื้องต้น	1.1 ร่วมกันจัดทำแผนที่ของชุมชน 1.2 ร่วมกันจัดทำผังความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน 1.3.สรุปข้อมูลสร้างความเข้าใจร่วมกัน 1.4. ร่วมกันกำหนดพื้นที่การทำงานร่วมกัน	พื้นที่การทำงาน บริบทชุมชน ศักยภาพของชุมชน ความเข้าใจร่วมมือ ภาคีร่วมกันทำงาน
2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นหาปัญหาความต้องการ	ผู้ปฏิบัติงาน-เป็นวิทยากรกระบวนการ -คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือ ได้แก่ ประชุมกลุ่มย่อย กิจกรรมเสริมแนวคิด กิจกรรมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม	2.1. ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลาทำกิจกรรม 2.2. ร่วมกันค้นหาปัญหา 2.3. ร่วมกันค้นหาสาเหตุของปัญหา 2.4. ร่วมกันค้นหาความต้องการ 2.5. ร่วมกันค้นหาทรัพยากรของชุมชน หรือทุนของชุมชน	ปัญหา/ความต้องการ สาเหตุของปัญหาและความต้องการ และ หลักสำคัญด้านการพึ่งตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 15 (ต่อ)

ขั้นตอน	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ/กิจกรรม	ผลลัพธ์
	กิจกรรมเสริมพลังให้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองกับชุมชน	2.6.ร่วมกันสรุปข้อมูลทั้งหมด 2.7.จัดอบรม 2.8.ศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ 2.9.ทำกิจกรรมสร้างกระบวนการเชิงเปรียบเทียบเพื่อนำไปใช้กับชุมชนของตนเอง	
3.ขั้นตอนการจัดกระบวนการสังเคราะห์ความรู้	ผู้ปฏิบัติงาน – เป็นวิทยากร กระบวนการ -คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายร่วม ดำเนินการ เครื่องมือ ได้แก่ ประชุมกลุ่มย่อย	3.1.จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการอบรมและศึกษาดูงาน 3.2.ร่วมกำหนดเป้าหมายชุมชน 3.3 ร่วมจัดทำแผน กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินการ กิจกรรม 3.4 ร่วมจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในชุมชน	เป้าหมายและแผนของชุมชน ที่ได้จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
4.ติดตามการดำเนินงานและประเมินผล	ผู้ปฏิบัติงาน – เป็นผู้สังเกตการณ์ -คนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้ดำเนินการ เครื่องมือ ได้แก่ ประชุมกลุ่มย่อย	4.1.กำหนดพื้นที่ ดำเนินการตามแผน โดยชุมชนเป็นแกน นำในการบริหารจัดการ 4.2.จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงานตามแผน โดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ 4.3.ปรับปรุงแผนให้เหมาะสม	ผลการดำเนินงาน แผนที่ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

82

ตาราง 15 สรุปได้ว่า กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมนั้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ค้นหาพื้นที่การทำงาน ขั้นตอนที่ 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นหาปัญหาความต้องการ ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการจัดกระบวนการสังเคราะห์ความรู้ ขั้นตอนที่ 4.ติดตามการดำเนินงานและประเมินผล

ทั้ง 4 ขั้นตอน มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ คณะทำงานด้านชุมชนสัมพันธ์ ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เครื่องมือ คือ การทำแผนที่ทางสังคม กระประชุมกลุ่มย่อย การจัดกิจกรรมหรืออบรม สร้างแนวคิด โดยใน 3 ขั้นตอนแรก ผู้ปฏิบัติงานจะทำหน้าที่เป็นวิทยากรกระบวนการ แต่ใน ขั้นตอนที่ 4 ผู้แทนชุมชนจะทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ และผู้ปฏิบัติงานจะเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์เท่านั้น

สำหรับกิจกรรมในกระบวนการมีทั้งหมด 20 กิจกรรม ในขั้นตอนที่ 1 มี 4 กิจกรรมได้แก่ ร่วมกันจัดทำแผนที่ของชุมชน ร่วมกันจัดทำผังความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน การสรุปข้อมูล สร้างความเข้าใจร่วมกัน และร่วมกันกำหนดพื้นที่การทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 มี 9 กิจกรรม ได้แก่ ลงพื้นที่ประสานงานผู้นำชุมชน กำหนดวันเวลาทำ กิจกรรม ร่วมกันค้นหาปัญหา ร่วมกันค้นหาสาเหตุของปัญหา ร่วมกันค้นหาความต้องการ ร่วมกัน ค้นหาทรัพยากรของชุมชน หรือทุนของชุมชน ร่วมกันสรุปข้อมูลทั้งหมด จัดอบรมศึกษาดูงาน ชุมชนต้นแบบ และ ทำกิจกรรมสร้างกระบวนการเชิงเปรียบเทียบ เพื่อนำไปใช้กับชุมชนของตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 มี 4 กิจกรรม ได้แก่ จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการอบรม และ ศึกษาดูงาน ร่วมกันกำหนดเป้าหมายชุมชน ร่วมกันจัดทำแผน กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนิน กิจกรรม และ ร่วมจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในชุมชน

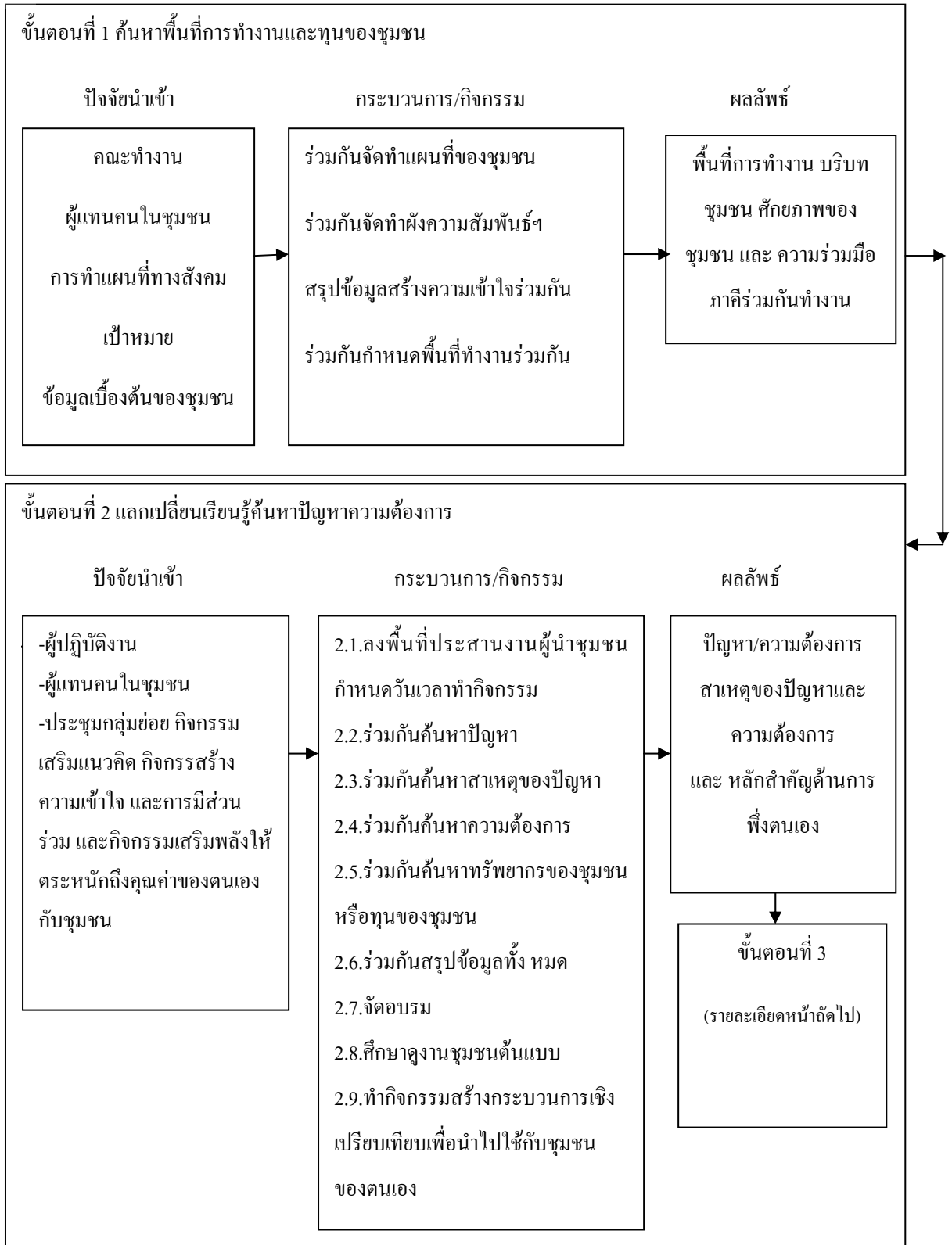
ขั้นตอนที่ 4 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ กำหนดพื้นที่ ดำเนินการตามแผน โดยชุมชนเป็นแกนนำ ในการบริหารจัดการ จัดประชุมกลุ่มย่อย ถอดบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงานตามแผน โดยชุมชน เป็นผู้ดำเนินการ และ ปรับปรุงแผนให้เหมาะสม แต่ละขั้นตอนจะมีผลลัพธ์ คือ ข้อมูลชุมชน พื้นที่ ทำงาน และภาคีร่วมกันทำงาน ปัญหา/ความต้องการ สาเหตุของปัญหาและความต้องการ และหลัก สำคัญด้านการพึ่งตนเอง เป้าหมายและแผน ของชุมชน ที่ได้จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และผลการดำเนินงาน แผนที่ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสม

จากกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมที่ปรับปรุงตามความเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญและชุมชน นำมาจัดทำเป็นรูปแบบกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ต่อจากขั้นตอนที่ 2

